No. 257

BREDASCHE COURANT.

STAAT-, LETTERKUNDIG- EN WETENSCHAPPELIJK

NIEUWS-BLAD.

Zondag en Maandag 27 en 28 October

FRANKRIJK.

PARIJS, den 24sten October.

Het ministerieel avondblad, *le Moniteur Parisien*, weerspreekt, ofschoon op zeer droogen toon, en zonder bijvoeging van eenige verklaring omtrent de gezindheid van het ministerie ten aanzien van don *Carlos*, dat aan dezen passen naar Saltzburg zouden zijn afgegeven, gelijk gisteren vrij algemeen verzekerd werd. Heden verhaalt men, dat het ministerie tot het besluit zou gekomen zijn, om don *Carlos* nog eenigen tijd te Bourges gevangen te houden; en dat het de britsche gezant, lord *Granville*, was geweest, die na zijne terugkomst herwaarts, het ministerie tot een ander besluit had overgehaald. Dit zou intusschen strijden met hetgeen het *Journal des Débats* als geloofwaardig uit een ander blad deed voorkomen, dat het britsch kabinet de aanzoeken tot in vrijheidstelling, uit Madrid zelve gedaan, ondersteunde.

— Volgens de dagbladen van het linker centrum wil het ministerie een aantal nieuwe pairs benoemen, en zullen de kamers niet voor het midden van December bijeengeroepen worden.

— Gisteren avond heeft een deurwaarder van het hof der pairs zich naar de conciergerie begeven, en aldaar de in vrijheidstelling van 53 gevangen [illegible] sedert den opstand van de maand Meisene [illegible] gevangen worden gehouden. De overige als deelhebbers aan den opstand beklaagde en hoog gevangen zittende personen zullen nu, naar men zegt, in de volgende week naar het paleis van het Luxemburg worden overgebragt, om er door de pairs in de eerste dagen van November te worden gevonnisd. Verscheidene der thans op vrije voeten gestelde lieden, volstrekt geen [illegible] hebbende, en dus niet [illegible] zouden dit nacht nog in de gevangenis door te brengen.

In de bladen van Bourdeaux leest men het volgende:

„Men verzekert dat de generaal *Espartero* het spaansch hof eene belangrijke depeche heeft toegezonden, die op den 13den dezer [illegible] leiding heeft gegeven tot eenen buitengewonen raad van ministers. De hertog de Ossuna vraagt aan het ministerie van oorlog aanzienlijke sommen en hoeveelheden van allerlei aard, ten zijne operatien tegen *Cabrera* te kunnen beginnen. De opperbevelhebber zou bij deze aanvragen voegen, dat de tot heden gedane verkenningen hadden doen zien, dat de terreingesteldheid en de door de karlisten aangelegde werken en genomen maatregelen, de operatien zoo bezwaarlijk maakten, dat men waarschijnlijk genoodzaakt zou zijn, om den aanval tot het volgend voorjaar uit te stellen; de soldaat, die sedert 1838 gewoon was om zich aan de oevers van den Ebro in reserve te houden, ondervond thans reeds, na de gedane marschen door Arragon, eene landstreek die niet dan met bezwaar kon doorgetrokken worden, een groot verschil met zijne vroegere gesteldheid. Het zou vermetel zijn om thans den afkeer en de ontevredenheid in het leger gaande te maken, daar een derde gedeelte van hetzelve zijn tijd uitgedient had; en nu, [illegible] de bevolking der noordelijke gewesten, zijn ontslag verlangde. *Espartero* verzekerde dat de bevelhebber van [illegible] Catalonië, generaal O'Donnell en andere voornaam generaals [illegible] in gemelde depeche zou, in 't kort, de strekking doorstralen, om den vervolge tot het volgend jaar uit te stellen. Te Madrid had deze depeche veel teleurstelling verwekt, en waren er bevelen afgezonden om *Espartero* aan te bevelen, onverwijld de operatien voort te zetten.

De berigten uit Madrid tot den 17den melden, dat er steeds een drukke koerierwissel tusschen de hoofdstad en Parijs plaats had; zoo men dacht hadden de depeches betrekking op don *Carlos*. De meerderheid van de corteleden had eene bijzondere bijeenkomst gehouden, om over een adres van antwoord te beraadslagen; de laatste zinsnede van het ontwerp is in vijandelijken zin tegen het ministerie gesteld; van de aanneming of verwerping dezer zinsnede zou het afhangen, of het ministerie tot eene ontbinding van de cortes, de toevlugt zou moeten nemen, of zich meer bevestigd zien. In de gesteldheid van zaken werden er met groot verlangen gunstige tidingen van de bewegingen van *Espartero* te gemoet gezien. Het gerucht liep, dat deze generaal ligt gekwetst was geworden.

— De beursnotering was heden (24 october) als volgt: 5 pCt. 110,70; 3 pCt. 81,70; Nap. r. 103; Sp. Ardoins 29⅝; Passive 7⅝; Rom. L. 103⅛.

ENGELAND.

LONDEN, den 24sten October

Hare Majesteit moet heden in het park van Windsor eene revue houden over de troepen van het garnizoen, in tegenwoordigheid van de prinsen *Ernst* en *Albert* van Saksen-Coburg, en vergezeld van een talrijken staf.

Bij orde van H. M. in Rade is het parlement, dat tot den 24sten October geprorogeerd was, verder geprorogeerd tot den 12den December.

Lord *Brougham* is dezer dagen met een rijtuig, door het breken van de as, omgevallen, doch heeft zich gelukkig niet bezeerd.

— In eene openbare vergadering van bankiers, scheepsreeders, kooplieden en fabrikanten te Glasgow, onder voorzitting van den Lord-Provoost gehouden, heeft dr. *Rolph*, de afgevaardigden van Kanada, een breedvoerig verslag van den toestand van dat land gegeven, waarbij hij betoogd heeft van hoe groot belang die kolonie voor Engeland is, en hoe wenschelijk eene stelselmatige landverhuizing van Engelschen derwaarts zijn zou.

— Eenige dagen geleden hebben in Schotland verscheiden aardbevingen plaats gehad. Te Tullybanocher, in Perth, heeft men den [illegible], des ochtends ten half vijf ure, een schok gevoeld, en den [illegible] denzelfden tijd heeft zich die schok herhaald; den 12den heeft men er niet minder dan zes waargenomen, de eerste op den middag, de tweede ten een, de derde ten half drie ure, een zeer sterke ten drie ure en de twee laatsten elk met tusschenpoozing van een half uur daarna; den 13den gevoelde men twee ligte schokken en den 14den ten drie ure een zeer hevigen, die veel ongerustheid baarde; den 15den had men wederom een harden schok des ochtends ten half drie ure, en een anderen, die evenwel ligt was, ten half zes ure. In de laatste zeven-en-dertig jaren heeft men geene dergelijke aardbevingen daar te lande gehad. Hier en daar hebben de woningen veel geleden en zijn de pannen van de daken gevallen. Ook heeft men onderaardsche geluiden gehoord.

— Gisteren waren de 3 pCt. gec. 90 drie achtste; Spanje 29⅛, ¾; Port. 24½; Braz. 71½; Holl. 2½ pCt. 52 drie achtste; dito 5 pCt. 100, en dito 5 pCts., leening van 1837, 97.

BELGIE.

BRUSSEL, den 25sten October

De minister van openbare werken is eenige dagen geleden naar Vlaanderen en Henegouwen vertrokken, om de werken van openbaar nut in oogenschouw te nemen. Men merkt aan, dat de heer *Veilhomb* [illegible] dat reis [illegible] de provincien, en wel [illegible] deze plaatsen bezoekt, aan welken een spoorweg is toegezegd, doch die [illegible] nog niet hebben [illegible] gezien.

— De heer *Falck* is thans weder hersteld, en heeft reeds verscheidene aanzienlijke personen ontvangen.

— Aan de dagbladen van Gent is de volgende nota medegedeeld: Na verloop van veertien dagen, van den 18den october afgerekend, zal de invoer van Holland door de binnenvaderen, ingeval de vaartuigen voor hunne komst in de Westerschelde niet in volle zee geweest zijn, gerekend worden, als door de rivieren te zijn geschied.

— In de bladen vindt men thans de openbare aankondiging, dat het etablissement van Seraing, op voorstel van den heer *J. Coc-*

kerill en het advies der commissarissen en surcheance, op den 1sten maart aanstaande in het openbaar zal geveild worden.

— Het noorderlicht dat in den avond van den 22sten te Parijs is waargenomen, is ook, des avonds om half acht tot half elf ure, te Verviers gezien.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 26sten October.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn nog onderscheiden verzoekschriften ingekomen, ten einde het lidmaatschap van de algemeene rekenkamer te erlangen, als van een lid der ridderschap en der Staten van Overijssel, van den heer *van Someren*, burgemeester van Kralingen, en van den heer *Mansfeldt*, geëmployeerde bij de algemeene rekenkamer. — Nederlegging ter griffie.

Zijn ingekomen twee rekwesten, als: 1°. een waarbij schadevergoeding verzocht wordt, wegens, naar de verzoeker meent, hem ontvreemden turf; en 2°. een van *Tjollink* en andere zout-handelaars te Harlingen die de afschaffing van de tegenwoordige wet hopen den zout-acciins verlangen. — Verzending naar de commissie van verzoekschriften. Deze commissie wordt zamengesteld uit de heeren *Kieffhuis*, *van Haorn*, *Gouverneur*, *Bruce* en *Brongers*.

De heer *van Dam van Isselt* doet, namens den schrijver, aan de kamer hulde van een werk, dat hem is opgedragen door den heer *Schreuder*, over den staat der geneeskunde in Frankrijk. De heer *van Dam* dringt het belangrijke van dit geschrift aan, zoo mede de diensten, welke de schrijver, ook als officier van gezondheid van het jagerkorps van *van Dam*, den lande bewezen. De spreker drukt zijne ontevredenheid uit, dat zoo menigeen, die in 1830 de roepstem van eer en pligt gehoor verleend heeft, ter verdediging van den vaderlandsche bodem, thans vergeten wordt. Men handelt, zegt hij, over het geheel met de verdedigers des lands niet zoo als het behoort. Zoo is nog onlangs een vrijwillig jagerkorps te 's Bosch ontbonden in een paardenstal!

De bepaalde dag daar zijnde, dat de financiele voordragten voor 1840 konden worden gedaan, is de minister van financien ten een ure ter vergadering verschenen.

Z. Exc. hield eene breedvoerige aanspraak. In den aanhef daarvan herinnerde hij aan het meer zekere van 's lands betrekkingen, boven die in vorige jaren.

„Het traktaat (zeide Z. Exc.) moet Nederland van vijf millioen aan jaarlijksche renten der publieke schuld ontlasten, welke op rekening van België moeten overgaan; daarop mogen wij rekenen. De werkelijke vermindering van schuld, door middel van overschrijving [illegible] moet zich in het aanstaande jaar doen gevoelen, en de verpligting van Nederland, om in de algeheele rentebetaling te voorzien, heeft daardoor voor het vervolg opgehouden. Onzekerheid over de wijze van overschrijving, over het gedeelte der schuld, waarop dezelve zal worden toegepast, mogen nog bestaan; die onzekerheid zal moeten worden opgelost door wederzijdsche inschikkelijkheid; maar de uitkomst zal altijd hetzelfde gelukkig bedrag te weeg brengen."

Voorts merkt Z. Exc. aan, dat de aangebodene ontwerpen maar als exceptioneel zijn aan te merken, als credieten voor het volgende jaar, naar de omstandigheden van dien buitengewonen tijdkring gemaakt, en waaruit mitsdien geene gevolgen voor verdere diensten of voor eene vaste regeling der uitgaven en middelen zijn af te leiden, noch ook eenigzins tot iets voor de toekomst kunnen gerekend worden te verbinden.

Z. Exc. ging vervolgens over tot de voordragt van het eerste ontwerp, strekkende tot vaststelling der uitgaven voor 1840. Hetzelve houdt het volgende in:

Art. 1. De begrooting der staatsuitgaven voor den jare 1840, wordt vastgesteld op eene som van *f* 56,378,600, en zulks wat betreft de verschillende hoofdstukken verdeeld als volgt: I Huis des Konings *f* 1,425,000; II de Secretarij van Staat en de Hooge Colleges *f* 884,100; III Dep. van Buiten. Zaken *f* 831,600; IV Justitie *f* 1,408,000; V Binnenlandsche Zaken *f* 3,222,900; VI Herziening [illegible] enz. *f* 1,291,200; VII R. K. Eeredienst *f* 400,000; VIII Marine *f* 5,259,000; IX Financien *c.* pat. schuld *f* 21,458,205; *c.* kosten van het dep. en verdere administratien, pensioenen enz. *f* 6,114,795; te zamen *f* 27,573,000; X oorlog *f* 14,191,500; XI Kolonien *f* 94,300.

Art. 2. Naar aanleiding van art. 1 der Wet van 24 April, 1836 (Staatsblad N°. 11) zal, zoo lang en in zoo verre als de splitsing der schuld en de uitgifte der obligatien niet zal hebben plaats gehad, de som van *f* 5,600,000 op de tweede afdeeling van het onderdeel A van het hoofdstuk afgetrokken, ten behoeve van de schatkist, uit de geldmiddelen van de Overzeesche bezittingen verstrekt geworden.

Art. 3. Ter bestrijding der onvoorziene behoeften, welke gedurende den loop van het jaar 1840, mogten opkomen, wordt ter beschikking van den Koning gesteld eene som van *f* 500,000 te vinden, in de eerste plaats uit hetgeen de uitgaven, vermeld in de begrooting van staats-uitgaven over hetzelfde jaar, beneden de sommen daarvoor toegestaan, mogten komen te blijven; zullende het niet aldus gevondene, worden gerangschikt onder de uitgaven van een volgend jaar.

Lasten en bevelen enz.

Bij eene vergelijking van dit onderwerp met de begrooting van 1839, daarbij gevoegd de wet van 22 Dec. 1838, ter voorziening in de buitengewone uitgaven van de departementen van Oorlog en Marine en tot verzekering van de volle rentebetaling, zal men opmerken, waarom de gezamenlijke uitgave eene som van *f* 7,756,628,17 minder bedragen.

Uit eene meer bijzondere beschouwing der verschillende hoofdstukken blijkt, dat de verhooging van buitenl. Zaken voornamelijk veroorzaakt wordt door de kosten van de zending naar België, zoo belangrijk geworden door de nieuwe betrekkingen, welke geopend moeten worden; dat het hoofdst. van Binnenl. Zaken niet binnen de vorige grenzen heeft kunnen gehouden worden, en, tegen over sommige verminderingen, daarin hebben moeten worden opgenomen de uitgaven, welke voor verbeteringen [illegible] de openbare communicatien in de provincien Friesland en Groningen vereischt worden; een onderwerp dat lang vastgesteld is, doch nu, bij het leveren van zeer belangrijke bijdragen, door die provincien, niet langer is kunnen worden verschoven; dat de kosten der gevangenissen mede eene belangrijke verhooging hebben noodig gemaakt, vermits het afzonderlijk fonds, voor dat onderwerp bestaande daarmede niet langer kan blijven belast; dat het 6de hoofdstuk eene matige vermeerdering voor den opbouw of het herstel van kerken, alsmede voor de bezoldigingen van leeraren op nieuwe standplaatsen, eene onvermijdelijke verhooging noodzakelijk gemaakt heeft; dat bij de afdeeling van het 9den hoofdst., nopens de nat. schuld, de rente der 2½ pCt. werkelijke schuld is uitgetrokken voor 5 millioen minder dan het geheel daarvan bedraagt, omdat men, zoolang omtrent de overschrijving niet anders is overeengekomen van de veronderstelling is moeten uitgaan, dat de overschrijving geheel op die schuld zal worden toegepast; dat intusschen hier eene zeer belangrijke verhooging ontstaat, bij vergelijking met de begrooting van 1839, vermits de som, waarvan het Rijk, wegens de Rentebetaling aan [illegible] zou worden ontlast, vroeger ondersteld is, veel grooter te zullen zijn, en er dus ook toen een meer aanzienlijke artikel op het verschuldigde heeft plaats gevonden; dat de toelage aan het Kon. Syndik. sedert eenige jaren voor memorie uitgetrokken, nu niet langer achterwege is kunnen blijven; zonder deze toelage, ja zelfs zonder meerdere ondersteuning, kan die instelling, welker hulpmiddelen zoo zeer door omstandigheden hebben geleden, niet langer aan derzelver verpligtingen voldoen; — dat, wat aangaat de pensioenen en afloonende betalingen er, bij de reductie van het leger, in het lot van velen, [illegible] worden voorzien, en daaraan hoofdzakelijk is toe te schrijven de zeer aanzienlijke vermeerdering dezer posten, die echter het zij door overlijden of het in activo betrekking brengen van sommige pensioentrekkend of wachtgeld genietende personen voor opvolgende verminderingen vatbaar zijn, en dat, wat aangaat het hoofdstuk voor oorlog, het voor 1840 nog noodig geachte cijfer, niet als blijvend moet beschouwd worden, en het, bij de voortduring van den staat van rust, geoorloofd is de hoop te koesteren, dat op den weg der nu reeds zoo aanzienlijke besuinigingen zal worden voortgegaan.

Daarna gaat de minister over tot de voordragt van het tweede ontwerp, strekkende tot vaststelling der middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrooting over 1840. — Dit ontwerp bevat dezelfde middelen als voor het loopende jaar, met dezelfde opcenten; maar de uitkeering uit de overzeesche geldmiddelen wordt opgevoerd tot eene som van *f* 11,220,000. Stort men de geraamde inkomsten op, dan verkrijgt men een bedrag van *f* 56,386,298,56, hetgeen alzoo de geraamde uitgaven met eene som van *f* 7,698,56 te boven gaat.

„U Ed. Mog. zullen hebben opgemerkt — aldus gaat de minister voort — dat door de Overzeesche bezittingen aanzienlijk meer zal worden bijgedragen, dan in vorige jaren daarvoor op de raming der middelen is gebragt; maar men moet niet uit het oog verliezen, dat ook in vorige jaren de buitengewone uitgaven voor de departementen van oorlog en marine en voor de volle rentebetaling door op dat stuk gemaakte wettelijke bepalingen toegestemd, buiten [illegible] der ingezetenen moesten gedekt worden; daar nu de aanstaande begrooting van uitgaven voor het volgende jaar, gelijk hiervoren is opgemerkt, alles inhoudt wat te voren in afzonderlijke wetten was begrepen, was het natuurlijk gevolg, dat de raming der middelen ook de meerdere bijdragen moest bevatten, die te voren in de schatkist vloeiden; hierdoor wordt de overeenstemming tusschen uitgaven en ontvangsten gebaren.

„Maar deze bijdragen hechten zich aan eenen buitengewonen financielen maatregel, welker aard en noodzakelijkheid aan UEd., nog opzettelijk en volledig zal worden ontvouwd en niet alleen met de tegenwoordige begrootingswetten in een natuurlijk verband staat, maar ook bestemd is om voor de toekomst eene voldoende geruststelling

te geven, en daarom tijdig wordt voorgesteld, omdat dezelve aan de eene zijde moet strekken om de dienst voor het volgende jaar tegen alle gevaar te verzekeren, en aan de andere zijde een der grondslagen moet uitmaken voor het regelen van 's Rijks inkomsten voor het vervolg.

Het ontwerp van wet, tot deze aangelegenheid betrekkelijk, is van den volgenden inhoud.

» Wij WILLEM, enz.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat de middelen behooren te worden aangewezen tot teruggave der voorschotten, welke gestrekt hebben om de koloniale administratie hier te lande in staat te stellen tot kwijting der geldelijke verpligtingen, aan dezelve onder buitengewone omstandigheden opgelegd, in het belang van 's Rijks schatkist;

Dat een gedeelte der voormelde verpligtingen, door bijzondere oorzaken, is achterstallig gebleven en alsnog dient te worden vervuld;

En dat de toestand van 's Rijks Oost-Indische bezittingen gedoogt, om die teruggave en aanvulling te doen plaats hebben, zonder dadelijk bezwaar van het moederland en onder aanwijzing der middelen van aflossing, niet alleen van deze schuld; maar ook, in voldoening aan artikel 6 der wet van den 24 April 1836 (*Staatsblad n°. 11*), van die, welke ten laste der voornoemde bezittingen zijn uitgegeven, volgens de wetten van 11 Maart 1837 (*Staatsblad n°. 9*), 11 Maart 1837 (*Staatsblad n°. 10*), 27 Maart 1838 (*Staatsblad n°. 9*) en 22 December 1838 (*Staatsblad n°. 50*).

Zoo is het, dat wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Er zal, ten laste der overzeesche bezittingen, eene schuld worden daargesteld, ten bedrage van *zes en vijftig millioen guldens*, onder denzelfden waarborg voor de renten en overigens van gelijken aard als die, bedoeld bij de wetten van 11 Maart 1837 (*Staatsblad n°. 10*), 27 Maart 1838 (*Staatsblad n°. 9*) en 22 December 1838 (*Staatsblad n°. 50*).

Art. 2. Van deze schuld zullen worden afgegeven *losrenten*, rentende 5 pCt., ingaande op zoodanig tijdstip in 1840 als nader door ons zal worden bepaald.

Art. 3. Eene som van *één millioen guldens*, of zoo veel meer als de koloniale geldmiddelen zullen toelaten, zal jaarlijks, aanvankelijk met ingang van 1842, worden aangewend tot vermindering bij inkoop of aflossing der schuld bij de tegenwoordige wet en die van 11 Maart 1837 (*Staatsblad n°. 9*), 11 Maart 1837 (*Staatsblad n°. 10*), 27 Maart 1838 (*Staatsblad n°. 9*) en 22 December 1838 (*Staatsblad n°. 50*) vermeld.

Lasten en bevelen," enz.

Omtrent dit wetsontwerp, zegt Z. Exc., zullen aan U Edel Mog., door het departement van kolonien, op 's Koning last uitgebreide ophelderingen en toelichtende stukken worden medegedeeld, welke niet alleen tot het regt verstand van het onderwerp strekken zullen, maar ook zich aansluiten aan de openingen van het beloop der afbetalingen uit de middelen van 's Rijks Overzeesche bezittingen en van den geldelijken toestand derzelven, bij een verslag, door het bovengemelde departement, onder dagteekening van den 26sten October 1835, in voldoening aan de laatste zinsnede van artikel 5 der wet van 23 Maart 1825 (*Staatsblad n°. 20*), aan de Staten-Generaal gegeven.

» Het zal daaruit aan U Edel Mog. blijken, dat het aangeboden ontwerp de strekking heeft, om het departement van kolonien in staat te stellen, de geldmiddelen der Overzeesche bezittingen aan te wenden niet alleen tot bestrijding van de lasten, nu reeds door het Moederland op Indië gelegd, maar ook tot voorziening in de behoeften van het Rijk voor het jaar 1840, en dat zelfs voor volgende jaren aan de huishouding van Staat, op eene zeer ruime wijs, zal kunnen worden te gemoet gekomen.

Dat het onderhavig ontwerp aan dit doel zal kunnen beantwoorden, zullen U Edel Mog. kunnen beoordeelen uit de hierboven door mij gegevene opheldering van den geldelijken staat van Indië, van het bedrag, waarop die nieuwe schuld wordt gecreëerd, en van de middelen, welke zullen dienen, om den daaruit opgelegden schuldenlast niet alleen, maar ook de nu voorgestelde vermeerdering er van, te kunnen dragen.

» Het is geene onbekende zaak, dat Indië tot verligting der staatsuitgaven middelijk heeft bijgedragen en verder kan blijven bijdragen, door de vermeerderde hoeveelheid van producten uit de aldaar ingevoerde orde van zaken ontstaan, en welke een gereeden aftrek op de Nederlandsche markten vinden; doch om die bijdragen te kunnen leveren, moet het departement van kolonien worden in staat gesteld, om aanzienlijke voorschotten terug te betalen, voor welke de producten verbonden zijn en waarvan derhalve hetzelve de vrije beschikking niet heeft; die vrije beschikking te verkrijgen en daardoor in de behoeften van het Rijk te voorzien en de geldelijke aangelegenheden van het gemelde departement te regelen, is in het gemeen het doeleinde van dit ontwerp van wet; in de bijzonderheden te treden, daarvoor is deze voordragt niet wel vatbaar. Uit de afzonderlijk te geven inlichtingen zullen dezelven voldoende blijken.

» Edel Mogende Heeren! Danken wij dan de aanbiddelijke Voorzienigheid, dat Zij ons de middelen aanbiedt, om de treurige gevolgen der gebeurtenissen van de laatste jaren, en die op 's lands financien zwaar hebben gedrukt, te kunnen afwenden, en om de eigen hulpbronnen van Nederland aan te vullen met die uit deszelfs Overzeesche bezittingen, en aldus het standpunt, hetwelk Nederland in de rij der Staten toekomt, te handhaven.

» Daartoe kan de voorgestelde maatregel strekken; dezelve moet niet alleen in dadelijke behoeften voorzien, maar ook dienstbaar zijn, om in het vervolg van tijd de lasten van het Moederland te verligten, en ook verder het verbroken evenwigt tusschen uitgaven en inkomsten te herstellen.

» Als naar gewoonte, wordt U. Edel Mog. overgelegd de opgave van het gebruik der som voor de aflossing van schuld over 1839 bestemd; doch omtrent den inkoop en de aflossing van schuld in het aanstaande jaar, wordt voor het tegenwoordige nog geen wetsontwerp aangeboden. Dit ontwerp wordt nog in de schorsing gelaten, zoo uit hoofde van het nog onbepaalde met België, wat de overschrijving der schuld aangaat, als uit hoofde der aangelegenheden van het Amortisatie-syndicaat zelf.

» Intusschen bestaat het bepaalde voornemen, om zoo tijdig mogelijk, de aandacht van U Edel Mogenden op dit aangelegen onderwerp in te roepen en de regeling van hetzelve voor de volgende dienst nader voor te dragen.

Hierna wordt Z. Exc. door de commissie uitgeleide gedaan.

De volgende vergadering wordt bepaald op heden. (Na den afloop der openbare zitting zal alsdan in comité over het adres van antwoord worden beraadslaagd.)

TROON-REDE.

(Vervolg van ons vorig nommer.)

Het tafereel door het hoofd van den staat opzigtelijk het binnenlandsch bestuur en den landstoestand gegeven, is in alle opzigten bemoedigend, zoowel wat den landbouw als de droogmakingen betreft; met genoegen zagen wij dat de droogmaking der Haarlemmermeer niet in project zal blijven. Het financiëel gedeelte geeft stof tot ernstige overwegingen. De verzekering dat de voorspoed onzer Oost-Indische bezittingen steeds toenemende is, doet in het niet verzinken, wat rondgevent werd, dat die toestand inderdaad minder gunstig was dan men voorgaf; daar de twijfel nu, op onze kontinuele plegtige verzekering, niet kan bestaanbaar zijn met de goede trouw, hebben wij redenen om den Allerhoogsten weldaden te prijzen, die, bij het verlies dat wij in vele opzigten ondervonden hebben, ons die milde bron van baten geopend heeft. Ook de verklaring dat onze staatsuitgaven door de toegestane middelen gedekt zijn, moet de mage der Amsterdamsche beurslieden hebben verbannen en derzelver ongegrondheid zonneklaar hebben aangetoond. Het was ook niet zonder bevreemding dat wij onder het beheer van een eerlijken, kundigen, werkzaamen minister van finantien, bij eene door de gebeurtenissen verminderde inkomste, een deficit zouden aantreffen; dat echter het ondoorgrondelijke der operatien van het Syndikaat ook ons het harte beklemd heeft, mogen en willen wij niet ontveinzen. De koning spreekt van het voordragen van eene wet in verband met onze Oostindische bezittingen, die voor nu en het toekomende gunstige uitkomsten belooft. Deze wet zal denkelijk een uitvloeisel zijn van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 24 April 1836, Staatsb. N°. 11, waarbij de koning zich voorbehouden heeft, om in het jaar 1839 de volgens die wet daar te stellen schulden in overweging te nemen, ten einde door wettelijke bepalingen den waarborg van het Rijk voor de betaling der renten te verminderen en desnoods alzoo te verzekeren. Daar nu dat tijdstip gekomen is, en de kwijte vaststelling der schuld op de O. I. bezittingen gemeld en in zigt is, zoolang het Rijk aansprakelijk is als borg voor de renten, en bij eene ontwelding van Java, de schuld op het moederland zou komen, zoo is het noodig aan 's konings groot denkbeeld tot creatie dier schuld al het effect te geven, waardoor het moederland de waarachtige vergoeding erlangt voor vroeger voorgeschoten kapitalen en niet de uitlandsche schuld als 't ware verduldbeid ziet. Met vertrouwen zien wij dan die voordragt, te gemoet, zoals zij definitief zal worden vastgesteld, ten gevolge van de bedenkingen der sectien in de Staten-Generaal. Dat, gelijk wij daarvan reeds boven gewag maakten, de overschrijving van het Belgisch aandeel in de publieke schuld nog niet naar wensch gevorderd is, doet ons innig leed en vervult ons met een pijnlijk gevoel; onze wensch zou geweest zijn, dat Z. M. hadde goedgevonden te verklaren, dat niet te min

dit over te schrijven aandeel de schuld door België dit jaar zal betaald worden en Nederland niet in voorschot behoeft te zijn. Wanneer de Regering niet met alle zedelijke en coërcitive middelen België tot die overneming der kapitalen van de publieke schuld dringt, dan zal België die schuld nooit overnemen; en op Nederland zou het verhaald worden. Het kan dus niet genoeg worden herhaald: *de Regering zij op hare hoede.* Belangstellend zagen wij het verslag te gemoet, omtrent het in werking brengen der nieuwe regeling van het regtswezen in de Nederlandsche wetgeving, en dat die invoering eenen gewenschten uitslag heeft opgeleverd was ons aangenaam. Met dat al blijven nog verscheidene punten onafgedaan; zooals de taxieven voor justitiekosten, de onkosten van bureaux, die door de ambtenaren van het openbaar ministerie, bij de onbeduidende tegemoetkoming tot hiertoe, veelal uit eigen kosten moeten te goed gedaan worden, en waardoor, tegen de bedoeling der wet, hunne traktementen aanzienlijk verminderd worden; voorts de onkosten van onderhoud der lokalen en derzelver bewaarders. Het zoude misschien best zijn, om zulks definitief te regelen, en aan die ambtenaren, die bureaux moeten hebben, voor *frais de premier etablissement* eene gratificatie te verleenen. Billijkheid toch behoort ook ten deze betracht te worden; vooral daar bij de wet de tractementen der *active* justitiele ambtenaren met de *lijdelijke* (passive) zijn gelijk gesteld. — Wij hopen dat het eerste Wetboek van Strafregt op zoodanige grondslagen moge gebouwd zijn, dat het de goedkeuring der Staten-Generaal wegdrage, en dat er alzoo uitzigt bestaat dat die ijver, waarmede het werk zal kunnen worden voortgezet, nog aangevuurd worde, om in den loop dezer zitting het geheel ontwerp van strafregt aan de Staten-Generaal te kunnen indienen. Voor wat ons betreft, wij zullen met al de zorg die het onderwerp vereischt, hetzelve tot het voorwerp onzer ernstigste en meest beradene overdenkingen maken. De lof door Zijne Majesteit aan de dienst der gewapende magt sedert 1830 tot 1839, toegezwaaid, sluit zich voortreffelijk aan dien, welken Z. M. meende des lands vertegenwoordiging gedurende dat tijdperk niet te mogen onthouden; eindelijk is ook onze beide, God geve dat het vooruitzigt moge bevestigd worden dat Nederland steeds een eervolle plaats blijve bekleden in de rij der Europesche Staten!

Letterkundige en Wetenschappelijke Nieuwstijdingen.

Nederlanden. — De eerste klasse van het Koninklijk Nederlandsch instituut van Wetenschappen, Letterkunde en schoone Kunsten, heeft Woensdag in de Amsterdamsche Stadsherberg hare tweejaarlijksche openbare vergadering gehouden, onder voorzitting van den Heer W. H. J. Swart. Na het openen der vergadering, gedacht de voorzitter in eene beknopte rede de wetenschappelijke verdiensten van zoo vele leden en correspondenten, welke der klasse gedurende het laatst verloopene tweetal jaren door den dood waren ontvallen, als de Heeren Van Marum, Arewijn Boms, Blanken Jz., de hoogleeraars Moll en Wttewaal, en deelde vervolgens de nieuwe verkiezingen mede, door welke de klasse gemeend heeft de opengevallene plaatsen te moeten vervullen, zijnde de Heeren Rijck, Goudriaan, Wenckebach, J. van den Bosch en de Vries. Hierna las de vaste secretaris der klasse, de Heer G. Vrolik, het verslag voor van de werkzaamheden der klasse sedert de laatstgehoudene openbare zitting hoofdzakelijk houdende, dat van wege de klasse, op de aanvraag van Z. Exc. den minister van binnenl. zaken, geantwoord was dat de invoering van den middelbaren tijd voor de regeling der uurwerken, die door de zorg der regering heeft plaats gehad, haar geschikt en dienstig voorkwam; dat de arbeid tot boring van eenen artesiaanschen put op de *Nieuwmarkt* te *Amsterdam*, tot in 1837 was voortgezet, en alsdan niet volkomen was geslaagd; had die arbeid toch meerder licht over de verschillende aardlagen aldaar verspreid; de commissie, benoemd tot het onderzoek der uitvinding van den heer T. Mol, te *Rotterdam*, ter kewaring van het constructiehout, had bij gemis van de noodige inlichtingen, slechts een onvolledig rapport kunnen uitbrengen; vervolgens werd verslag gedaan van het verrigte voor de vervaardiging van de Ned. el en kilogramme naar de Parijsche prototypen; het onderzoek omtrent eene soort van kina is thans te merken, had doen blijken, dat van deze bast in de geneeskunde een nuttig gebruik kon gemaakt worden; omtrent een electro-telegraphisch werktuig, naar de uitvinding van den heer Vorselman de Heer te *Dordrecht*, betwelk hij voor eene galvanische lijn tusschen *Amsterdam* en *Arnhem* wilde doen strekken, heeft de klasse vermeend den uitvinder te moeten uitnoodigen, zijne denkbeelden verder te volmaken, terwijl zij de uitvoering van het ontwerp baar vele bezwaren onderworpen achtte; ten aanzien van het toestel des heeren Pelloutier van *Nantes*, om water, in het bijzonder zeewater, drinkbaar te maken, is het gevoelen der klasse, dat deze uitvinding juist niet nieuw is, maar toch vele voordeelen in zich vereenigt en de uitvinder alle aanmoediging verdient; over de uitvinding van den heer Eeg, tot blussching van brand aan boord van schepen, waaromtrent haar gevoelen eveneens ingeroepen was, is zij van oordeel, dat schoon zij die uitvinding niet in alle opzigten kon goedkeuren, ook deze uitvinding echter aanmoediging verdiende; omtrent het te *Amsterdam* gevestigde genootschap *Natura artis magistra*, hetwelk het gouvernement om ondersteuning had verzocht, vermeent de klasse dat die inrigting op bescherming aanspraak heeft als van een uitgebreid nut ter bevordering der natuurkundige wetenschappen. Daarna deelde de secretaris den uitslag mede der prijsuitschrijving, waarbij bleek, dat de eerste klasse aan het ingezonden antwoord, op de vraag betrekkelijk de oorzaak van het longlijden van velen der blindgeborenen en doofstommen in de gestichten te *Amsterdam* en te *Groningen*, den uitgeloofden eerprijs niet heeft kunnen toekennen, wordende wijders nog de nieuwe uitgeschreven vragen van het volgende programma aangekondigd. Alsnu wendde de voorzitter het verzoek aan den heer G. J. Mulder, om der vergadering datgene voor te dragen, hetwelk Zijn Edel tot dit oogmerk had bestemd. De heer Mulder plaatste zich daarop op het spreekgestoelte en las eene zeer belangrijke verhandeling voor *over den steeds toenemenden bloei van de beoefening der natuurstudie op welvaart en beschaving.* Na het eindigen dier voorlezing, sloot de voorzitter deze openbare vergadering met eene korte en gepaste rede, daarbij den edel achtbaren heer burgemeester, eene commissie uit den raad dezer stad en verdere aanzienlijke genoodigden, dank zeggende voor de eere hunner tegenwoordigheid.

Voor het Rijk.

AMORTISATIE-SYNDICAAT.

Administratie der Domeinen, Wegen, Vaarten, enz.

IN HET EERSTE RESSORT.

De fungerende Agent van het Domein, in het District *Zevenbergen*, zal, ten overstaan van den Heere Burgemeester der Stad *Oosterhout*, op Maandag den 4. November 1839 en volgende dagen, des morgens ten *negen* ure, ten kantore van G. D. SANGSTER, te *Oosterhout*, voor den termijn van [illegible] Jaren publiek verpachten:

De HOOI- en WEILANDEN, gelegen in de Gemeente Baarle onder de Gemeente *Oosterhout*.

De Konditiën van Verpachting kunnen van heden af, dagelijks, ten Kantore van opgenoemden Agent, alsmede in het Logement de *Vergulden Pellikaan*, te *Oosterhout*, worden gelezen, terwijl nadere informatien te bekomen zijn, bij den Plantaadjemeester BEEKING, te *Oosterhout*.

De fungerende Agent van het Domein,
W. F. E. van der BORCH.

VAN

PELTERIJEN,

VAN DE

Geb. J. en M. Jacobowitz

HOF-BONTWERKERS

van H. K. K. H. Mevr. de Prinses van Oranje,

Hebben het geëerde Publiek te berigten, dat zij met hun MAGAZIJN alhier zijn uitgepakt in het [illegible] tot Woensdag 30 dezer.

Hetzelve is rijk voorzien van een ASSORTIMENT RUSSISCHE en AMERIKAANSCHE PELTERIJEN, en daaruit vervaardigde Heeren-, Statie- en Rij-Pelsen, Moderne Mantels, Polonaisen en Jassen met fijn Bont gevoerd en gegraneerd; alsmede HUIS-, KAMER- en GEZONDHEIDS-PELZEN, Laarzen, Waterpetten, Jagt-Handschoenen met Bont gevoerd, Voetkasjes, enz. — Voor de Dames: Boa's, Moffen, Colliers, rijke Garnituren, WINTER-MANTILLES, naar de nieuwste smaak vervaardigd, alsmede voor Bals en Soirées, met Bont gevoerde Zijden Mantels à la polonaise, volgens de laatste uit Parijs ontvangene modellen, ook Winter-Handschoenen voor Heeren en Dames, en eene partij gewatteerde Robe de Chambre van *f* 6 tot *f* 20. Door voordeelige inkoopen, kunnen alle deze artikelen in het GROOT en KLEIN tot zeer laag gestelde prijzen worden aangeboden.

Particuliere Bestellingen worden aangenomen en bezorgd.

Hunne Magazijnen zijn gevestigd
AMSTERDAM, Warmoesstraat,
's HAGA, Schoolstraat, en
ROTTERDAM, Hoogstraat.

Te Breda, bij BROESE & COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.